

Minister voor Rechtsbescherming

cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Motie over bescherming van journalisten tegen
strategische juridische procedures van de leden
Rooderkerk en Paternotte

Datum

23 mei 2024

Kenmerk

5489073

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

Tijdens het tweeminutendebat Media op 21 mei jl. heeft de Kamer gevraagd om voor de stemming op 28 mei a.s. (ook) van u een appreciatie te krijgen van een motie over de bescherming van journalisten tegen strategische juridische procedures. Ook wel bekend als SLAPP's (naar de Engelse afkorting van Strategic Lawsuits against Public Participation). U treft de appreciatie van de motie in de bijlage aan.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met de inhoud en verzending van bijgaande brief.

3. Kernpunten

De leden Rooderkerk en Paternotte (beiden D66) hebben tijdens voornoemd debat een motie ingediend over de bescherming van journalisten tegen strategische juridische procedures. In de motie wordt de regering verzocht een expliciete grondslag toe te voegen aan artikel 3:13 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) om journalisten en media te beschermen tegen misbruik van procesrecht en hierbij te onderzoeken of een bredere grondslag voor het voorkomen van strategisch procederen tegen publieke participatie kan worden toegevoegd aan het BW.

Op dit moment wordt de implementatie voorbereid van een EU-richtlijn hetzelfde onderwerp, namelijk over de bescherming van bij publieke participatie betrokken personen, waaronder journalisten, tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie", ook wel SLAPP's genoemd).¹ Voor zover nu kan worden ingeschat biedt aanpassing van artikel 3:13 BW geen oplossing voor het probleem van juridische druk op onder meer journalisten.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in het debat een appreciatie gegeven, namelijk oordeel Kamer mits de motie zo mag worden gelezen dat het aan het kabinet is om te kijken op welke wijze de richtlijn het beste kan worden geïmplementeerd om daarmee invulling te geven aan de

¹ EU-richtlijn (EU) 2024/1069 1069 van het Europees Parlement en van de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie")

bescherming van journalisten tegen misbruik van procesrecht, en andere bescherming zoals toegang tot juridisch advies, conform de richtlijn. In de voorliggende brief wordt aangegeven dat, indien de motie in die zin mag worden gelezen/wordt aangepast, u eveneens tot de appreciatie oordeel Kamer komt. Indien de motie ongewijzigd blijft, wordt u geadviseerd de motie te ontraden.

cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

23 mei 2024

Kenmerk

5489073

4. Toelichting

De motie is (mede) ingegeven door een onderzoek van Free Press Unlimited waarin de onderzoekers constateren dat er sprake is van disproportionele juridische druk op journalisten in Nederland om hen te intimideren, onder druk te zetten of tot zelfcensuur te dwingen en waarin o.a. wordt aanbevolen om artikel 3:13 BW aan te passen.

Het probleem bij SLAPP's is veelal dat moeilijk kan worden aangetoond dat er sprake is van een louter strategische juridische procedure om de betreffende journalist onder druk te zetten. Ook na toevoeging van een expliciete bepaling aan artikel 3:13 BW blijft een beoordeling door de rechter nodig om te bepalen óf sprake is van een strategische procedure. Als eenmaal kan worden vastgesteld dat hiervan sprake is, biedt het Nederlandse (proces)recht al mogelijkheden om op te treden in geval van SLAPP's.

Daarom lijkt het meer in de rede te liggen om meer praktische voorzieningen te treffen om tot een betere bescherming van mogelijke SLAPP-doelwitten te komen, met name met het oog op voorlichting en informatievoorziening (waar kan men juridisch advies inwinnen, wat is belangrijk om in een procedure naar voren te brengen, betrokken beroepsgroepen attenderen op het fenomeen SLAPP etc.). De richtlijn kan rechters daarbij handvatten bieden bij de beoordeling of er sprake is van misbruik van procesrecht.

Afstemming

De inhoud van deze nota en de brief zijn afgestemd met DRB en ambtelijk met OCW. De brief wordt ook voorgelegd aan de staatssecretaris van OCW.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota wordt openbaar bij de toezending van de brief aan de Tweede Kamer. De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Bijlagen

- Motie van de leden Rooderkerk en Paternotte over de bescherming van journalisten tegen strategische juridische procedures.
- Weergave van onderdelen van het verslag van het tweeminutendebat die over de betreffende motie gaan.